

THE PALIVERSE PROJECT

Το σύμπαν της σοφίας του Βούδα

Σχόλια (Aṭṭhakathā)

Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια (Sutta Piṭaka -
Aṭṭhakathā)

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων (5. Khuddaka Nikāya -
Aṭṭhakathā)

09. Σχόλια για τους στίχους των πρεσβυτέρων γυναικών μοναχών
(09. Therīgāthā-aṭṭhakathā)

2. Το βιβλίο των δύο (2. Dukanipāto)

PaliVerse

5. Η συλλογή των μικρών κειμένων

09. Σχόλια για τους στίχους των πρεσβυτέρων γυναικών μοναχών

2. Dukanipāto

1. Abhirūpanandātherīgāthāvaṇṇanā

19-20. Dukanipāte āturaṃ asuciṃ pūtintiādikā abhirūpanandāya sikkhamānāya gāthā. Ayaṃ kira vipassissa bhagavato kāle bandhumatīnagare gahapatimahāsālassa dhītā hutvā satthu santike dhammaṃ sutvā saraṇesu ca sīlesu ca patitṭhitā satthari parinibbute dhātucetiyaṃ ratanapaṭimaṇḍitena suvaṇṇacchattena pūjaṃ katvā, kālaṅkatvā sagge nibbattitvā aparāparaṃ sugatīsuyeva saṃsarantī imasmim buddhuppāde kapilavatthunagare khemakassa sakkassa aggamahesiyā kucchismiṃ nibbatti. Nandātissā nāmaṃ ahosi. Sā attabhāvassa ativiya rūpasobhaggappattiyā abhirūpā dassanīyā pāsādikā abhirūpanandātveva paññāyittha. Tassā vayappattāya vāreyyadivaseyeva varabhūto sakyakumāro kālamakāsi. Atha naṃ mātāpitaro akāmaṃ pabbājesuṃ.

Sā pabbajitvāpi rūpaṃ nissāya uppannamadā “satthā rūpaṃ vivaṇṇeti garahati anekapariyāyena rūpe ādīnavaṃ dassetī”ti buddhupaṭṭhānaṃ na gacchati. Bhagavā tassā ñāṇaparipākaṃ ñatvā mahāpajāpatim āṇāpesi “sabbāpi bhikkhuniyo paṭipāṭiyā ovādaṃ āgacchantū”ti. Sā attano vāre sampatte aññaṃ pesesi. Bhagavā “vāre sampatte attanāva āgantabbaṃ, na añña pesetabbā”ti āha. Sā satthu āṇaṃ laṅghituṃ asakkontī bhikkhunihi saddhiṃ buddhupaṭṭhānaṃ agamāsi. Bhagavā iddhiyā ekaṃ abhirūpaṃ itthirūpaṃ māpetvā puna jarājiṇṇaṃ dassetvā saṃvegaṃ uppādetvā -

19. “Āturaṃ asuciṃ pūtiṃ, passa nande samussayaṃ;
Asubhāya cittaṃ bhāvehi, ekaggaṃ susamāhitaṃ.

20. “Animittañca bhāvehi, mānānusayamujjaha;
Tato mānābhisamayā, upasantā carissasī”ti. -

Imā dve gāthā abhāsi. Tāsaṃ attho heṭṭhā vuttanayo eva. Gāthāpariyosāne abhirūpanandā arahattaṃ pāpuṇi. Tena vuttaṃ apadāne -

“Nagare bandhumatiyā, bandhumā nāma khattiyo;
Tassa rañño ahuṃ bhariyā, ekajjhaṃ cārayāmaṃ.

“Rahogatā nisīditvā, evaṃ cintesahaṃ tadā;
Ādāya gamaṇīyañhi, kusalaṃ natthi me kataṃ.

“Mahābhitāpaṃ kaṭukaṃ, ghorarūpaṃ sudāruṇaṃ;
Nirayaṃ nūna gacchāmi, ettha me natthi saṃsayo.

“Evāhaṃ cintayitvāna, pahaṃsetvāna mānasaṃ;

Rājānaṃ upagantvāna, idaṃ vacanamabraviṃ.

“Itthī nāma mayaṃ deva, purisānugatā sadā;
Ekaṃ me samaṇaṃ dehi, bhojayissāmi khattiya.

“Adāsi me mahārājā, samaṇaṃ bhāvitindriyaṃ;
Tassa pattaṃ gahetvāna, paramannena pūrayiṃ.

“Pūrayitvā paramannaṃ, saḥassagghanakenaṃ;
Vatthayugena chādetvā, adāsiṃ tuṭṭhamānasā.

“Tena kammena sukatena, cetanāpaṇidhīhi ca;
Jahitvā mānusaṃ dehaṃ, tāvatimsamagacchahaṃ.

“Sahassaṃ devarājūnaṃ, mahesittamakārayiṃ;
Sahassaṃ cakkavattīnaṃ, mahesittamakārayiṃ.

“Padesarajjaṃ vipulaṃ, gaṇanāto asaṅkhiyaṃ;
Nānāvidhaṃ bahuṃ puññaṃ, tassa kammaphalā tato.

“Uppalasseva me vaṇṇā, abhirūpā sudassanā;
Itthī sabbaṅgasampannā, abhijātā jutindharā.

“Pacchime bhavasampatte, ajāyiṃ sākiye kule;
Nārīsaḥsapāmoḁkhā, suddhodanasutassahaṃ.

“Nibbinditvā agārehaṃ, pabbajiṃ anagāriyaṃ;
Sattamiṃ rattiṃ sampatvā, catusaccaṃ apāpuṇiṃ.

“Cīvarapiṇḍapātañca, paccayañca senāsaṇaṃ;
Parimetuṃ na sakkomi, piṇḍapātassidaṃ phalaṃ.

“Yaṃ mayhaṃ purimaṃ kammaṃ, kusalaṃ janitaṃ muni;
Tuyhatthāya mahāvīra, pariciṇṇaṃ bahuṃ mayā.

“Ekaṃse ito kappe, yaṃ dānamadadiṃ tadā;
Duggatiṃ nābhijānāmi, piṇḍapātassidaṃ phalaṃ.

“Duve gatī pajānāmi, devattaṃ atha mānusaṃ;
Aññaṃ gatiṃ na jānāmi, piṇḍapātassidaṃ phalaṃ.

“Ucce kule pajānāmi, tayo sāle mahādhane;
Aññaṃ kulaṃ na jānāmi, piṇḍapātassidaṃ phalaṃ.

“Bhavābhava saṃsaritvā, sukkamūlena coditā;
Amanāpaṃ na passāmi, somanassakataṃ phalaṃ.

“Iddhīsu ca vasī homi, dibbāya sotadhātuyā;
Cetopariyaññaṇassa, vasī homi mahāmune.

“Pubbenivāsaṃ jānāmi, dibbacakkhu visodhitaṃ;

Sabbāsavaparikkhīṇā, natthi dāni punabbhavo.

“Atthadhammaniruttīsu, paṭibhāne tatheva ca;
Ñāṇaṃ mama mahāvīra, uppannaṃ tava santike.

“Kilesā jhāpitā mayhaṃ...pe... kataṃ buddhassa sāsana”nti.

Arahattaṃ patvā pana sā sayampi udānavasena tāyeva gāthā abhāsi, idameva cassā aññābyākaraṇaṃ ahoṣīti.

Abhirūpanandātherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

2. Jentātherīgāthāvaṇṇanā

21-22. Ye ime satta bojjhaṅgātiādikā jentāya theriyā gāthā. Tassā atītaṃ paccuppannañca vatthu abhirūpanandāvatthusadisam. Ayaṃ pana vesāliyaṃ licchavirājakule nibbattīti ayameva viseso. Satthārā desitaṃ dhammaṃ sutvā desanāpariyosāne arahattaṃ patvā attanā adhigataṃ visesaṃ paccavekkhitvā pītivasena -

21. “Ye ime satta bojjhaṅgā, maggā nibbānapattiyā;
Bhāvitā te mayā sabbe, yathā buddhena desitā.
22. “Diṭṭho hi me so bhagavā, antimoyaṃ samussayo;
Vikkhīṇo jātisaṃsāro, natthi dāni punabbhavo”ti. -

Imā dve gāthā abhāsi.

Tattha ye ime satta bojjhaṅgāti ye ime
satidhammavicayavīriyapītipassaddhisamādhiupekkhāsāṅkhātā bodhiyā
yathāvuttāya dhammasāmaggiyā, bodhissa vā bujjanakassa taṃsamaṅgino
puggalassa aṅgabhūtattā “bojjhaṅgā”ti laddhanāmā satta dhammā. Maggā
nibbānapattiyāti nibbānādhigamassa upāyabhūtā. Bhāvitā te mayā sabbe, yathā
buddhena desitāti te sattatiṃsa bodhipakkiyadhammā sabbepi mayā yathā
buddhena bhagavatā desitā, tathā mayā uppāditā ca vaḍḍhitā ca.

Diṭṭho hi me so bhagavāti hi-saddo hetuattho. Yasmā so bhagavā dhammakāyo
sammāsambuddho attanā adhigataariyadhammadassanena diṭṭho, tasmā antimoyaṃ
samussayoti yojanā. Ariyadhammadassanena hi buddhā bhagavanto aññe ca ariyā
diṭṭhā nāma honti, na rūpakāyadassanamattena. Yathāha - “yo kho, vakkali,
dhammaṃ passati, so maṃ passatī”ti ca “sutavā ca kho, bhikkhave, ariyasāvako
ariyānaṃ dassāvī”ti ca ādi. Sesam vuttanayameva.

Jentātherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

3. Sumaṅgalamātuttherīgāthāvaṇṇanā

23-24. Sumuttikātiādikā sumaṅgalamātāya theriyā gāthā. Ayampi purimabuddhesu
katādhikārā tattha tattha bhava kusalaṃ upacinitvā imasmim buddhuppāde
sāvatthiyaṃ daliddakule nibbattitvā vayappattā aññatarassa naḷakārassa dinnā
paṭhamagabbheyeva pacchimabhavikaṃ puttaṃ labhi. Tassa sumaṅgaloti nāmaṃ
ahosi. Tato paṭṭhāya sā sumaṅgalamātāti paññāyittha. Yasmā panassā nāmagottaṃ
na pākaṭaṃ, tasmā “aññatarā therī bhikkhunī apaññātā”ti pāliyaṃ vuttaṃ. Sopissā

putto viññutaṃ patto pabbajitvā saha paṭisambhidāhi arahattaṃ patvā
sumaṅgalattheroti pākaṭo ahoṣi. Tassa mātā bhikkhunīsu pabbajitvā vipassanāya
kammaṃ karontī ekadivasam gihikāle attanā laddhadukkhaṃ paccavekkhitvā
saṃvegajātā vipassanaṃ vaḍḍhetvā saha paṭisambhidāhi arahattaṃ patvā udānenti
-

23. “Sumuttikā sumuttikā, sādhumuttikāmhī musalassa;
Ahiriko me chattaṃ vāpi, ukkhalikā me deḍḍubhaṃ vāti.

24. “Rāgañca ahaṃ dosañca, cicciṭi cicciṭi vihanāmi;
Sā rukkhāmūlamupagamma, ‘aho sukha’nti sukhato jhāyāmi”ti. -

Imā dve gāthā abhāsi.

Tattha sumuttikāti sumuttā. Ka-kāro padapūraṇamattaṃ, suṭṭhu muttā vatāti attho.
Sā sāsane attanā paṭiladdhasampattiṃ disvā pasādasena, tassā vā
pasamsāvasena āmantetvā vuttaṃ “sumuttikā sumuttikā”ti. Yaṃ pana gihikāle
visesato jigucchatī, tato vimuttiṃ dassenti “sādhumuttikāmhī”tiādimāha. Tattha
sādhumuttikāmhīti sammadeva muttā vata amhi. Musalassāti musalato. Ayaṃ kira
daliddabhāvena gihikāle sayameva musalakammaṃ karoti, tasmā evamāha. Ahiriko
meti mama sāmiko ahiriko nillajjo, so mama na rucati vacanaseso. Pakatiyāva
kāmesu virattacittatāya kāmādhimuttānaṃ pavattiṃ jigucchanti vadati. Chattaṃ
vāpīti jīvitahetukena kārīyamānaṃ chattaṃ me na rucati attho. Vā-saddo
avuttasamuccayatto, tena peḷākaṇṭakādiṃ saṅgaṇhāti. Veḷudaṇḍādīni gahetvā
divase divase chattaṃ karaṇasena dukkhajīvitam jigucchanti vadati. “Ahitako
me vāto vātī”ti keci vatvā ahitako jarāvaho gihikāle mama sarīre vāto vāyati attham
vadanti. Apare pana “ahitako paresam duggandhataro ca mama sarīrato vāto
vāyati”ti attham vadanti. Ukkhalikā me deḍḍubhaṃ vātīti me mama
bhattapacanabhājanam cirapārīvāsikabhāvena aparissuddhatāya
udakasappagandham vāyati, tato ahaṃ sādhumuttikāmhīti yojanā.

Rāgañca ahaṃ dosañca, cicciṭi cicciṭi vihanāmi ahaṃ kilesajetṭhakaṃ rāgañca
dosañca cicciṭi cicciṭi iminā saddena sādham vihanāmi vināsemi, pajahāmi attho.
Sā kira attano sāmikaṃ jigucchanti tena divase divase phāliyamānaṃ sukkhānaṃ
veḷudaṇḍādīnaṃ saddam garahanti tassa pahānaṃ rāgadosapahānena samam katvā
avoca. Sā rukkhāmūlamupagammāti sā ahaṃ sumaṅgalamātā vivattaṃ rukkhāmūlam
upasaṅkamitvā. Sukhato jhāyāmi sukhanti jhāyāmi, kālena kālam samāpajanti
phalasukham nibbānasukhañca paṭisaṃvediyamānā phalajjhānena jhāyāmi attho.
Aho sukhanti idam panassā samāpattito pacchā pavattamanasikārasena vuttaṃ,
pubbābhogavasenātipi yujjateva.

Sumaṅgalamātuttherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

4. Aḍḍhakāsitherīgāthāvaṇṇanā

25-26. Yāva kāsijanapadotiādikā aḍḍhakāsiyā theriyā gāthā. Ayaṃ kira kassapassa
dasabalassa kāle kulagehe nibbattitvā viññutaṃ patvā bhikkhunīnaṃ santikaṃ
gantvā dhammaṃ sutvā paṭiladdhasaddhā pabbajitvā bhikkhunīsile tṭhitaṃ
aññataraṃ paṭisambhidāpattaṃ khīṇāsavattarim gaṇikāvādena akkositvā, tato
cutā niraye paccitvā imasmim buddhuppāde kāsikaratthe ulāravibhave seṭṭhikule

nibbattitvā vuddhippattā pubbe katassa vacīduccaritassa nissandena tñānato paribhaṭṭhā gaṇikā ahoṣi. Nāmena aḍḍhakāsī nāma. Tassā pabbajjā ca dūtena upasampadā ca khandhake āgatāyeva. Vuttañhetam -

Tena kho pana samayena aḍḍhakāsī gaṇikā bhikkhunīsu pabbajitā hoti. Sā ca sāvattim gantukāmā hoti “bhagavato santike upasampajjissāmī”ti. Assosum kho dhuttā - “aḍḍhakāsī kira gaṇikā sāvattim gantukāmā”ti. Te magge pariyuṭṭhiṃsu. Assosi kho aḍḍhakāsī gaṇikā “dhuttā kira magge pariyuṭṭhitā”ti. Bhagavato santike dūtam pāhesi - “ahañhi upasampajjitukāmā, katham nu kho mayā paṭipajjitabba”nti? Atha kho bhagavā etasmiṃ nidāne etasmiṃ pakaraṇe dhammiṃ katham katvā bhikkhū āmantesi - “anujānāmi, bhikkhave, dūtenapi upasampādetu”nti.

Evaṃ laddhūpasampadā pana vipassanāya kammaṃ karontī na cirasseva saha paṭisambhidāhi arahattam pāpuṇi. Tena vuttam apadāne -

“Imamhi bhaddake kappe, brahmabandhu mahāyaso;
Kassapo nāma gottena, uppajji vadatam varo.

“Tadāham pabbajitvāna, tassa buddhassa sāsane;
Saṃvutā pātimokkhamhi, indriyesu ca pañcasu.

“Mattaññunī ca asane, yuttā jāgariyepi ca;
Vasantī yuttayogāham, bhikkhunim vigatāsavam.

“Akkosim duṭṭhacittāham, gaṇiketi bhaṇim tadā;
Tena pāpena kammena, nirayamhi apaccisam.

“Tena kammāvasesena, ajāyim gaṇikākule;
Bahusova parādhīnā, pacchimāya ca jātiyam.

“Kāsīsu seṭṭhikulajā, brahmacārībalenaham;
Accharā viya devesu, ahoṣim rūpasampadā.

“Disvāna dassanīyam maṃ, giribbajapuruttame;
Gaṇikatte nivesesum, akkosanabalena me.

“Sāham sutvāna saddhammam, buddhaseṭṭhena desitam;
Pubbavāsanasampannā, pabbajim anagāriyam.

“Tadūpasampadatthāya, gacchantī jinasantikam;
Magge dhutte tñite sutvā, labhim dūtopasampadam.

“Sabbakammam parikkhīnam, puññam pāpam tatheva ca;
Sabbasaṃsāramuttiṇṇā, gaṇikattañca khepitam.

“Iddhīsu ca vasī homi, dibbāya sotadhātuyā;
Cetopariyaññassa, vasī homi mahāmune.

“Pubbenivāsam jānāmi, dibbacakkhu visodhitam;
Sabbāsavaparikkhīṇā, natthi dāni punabbhavo.

“Atthadhammaniruttīsu, paṭibhāne tatheva ca;

Ñāṇaṃ mama mahāvīra, uppannaṃ tava santike.

“Kilesā jhāpitā mayhaṃ...pe... kataṃ buddhassa sāsana”nti.
Arahattaṃ pana patvā udānavasena -

25. “Yāva kāsijanapado, suṅko me tattako ahu;
Taṃ katvā negamo agghaṃ, aḍḍhenagghaṃ ṭhapesi maṃ.
26. “Atha nibbindahaṃ rūpe, nibbindaṅca virajjahaṃ;
Mā puna jātisaṃsāraṃ, sandhāveyyaṃ punappunaṃ;
Tisso vijjā sacchikatā, kataṃ buddhassa sāsana”nti. -

Imā gāthā abhāsi.

Tattha yāva kāsijanapado, suṅko me tattako ahūti kāsīsu janapadesu bhavo suṅko kāsijanapado, so yāva yattako, tattako mayhaṃ suṅko ahu ahosi. Kittako pana soti? Sahassamatto. Kāsiraṭṭhe kira tadā suṅkavasena ekadivasam rañño uppajjanakaāyo ahosi sahassamatto, imāyapi purisānaṃ hatthato ekadivasam laddhadhanaṃ tattakaṃ. Tena vuttaṃ - “yāva kāsijanapado, suṅko me tattako ahū”ti. Sā pana kāsīsuṅkaparimāṇatāya kāsīti samaññaṃ labhi. Tattha yebhuyyena manussā sahassam dātuṃ asakkontā tato upaḍḍhaṃ datvā divasabhāgameva ramitvā gacchanti, tesam vasaṇāyaṃ aḍḍhakāsīti paññāyittha. Tena vuttaṃ - “taṃ katvā negamo agghaṃ, aḍḍhenagghaṃ ṭhapesi ma”nti. Taṃ pañcasatamattaṃ dhaṇaṃ agghaṃ katvā negamo nigamavāsijano itthiratanabhāvena anagghampi samānaṃ aḍḍhena agghaṃ nimittaṃ aḍḍhakāsīti samaññāvasena maṃ ṭhapesi, tathā maṃ voharīti attho.

Atha nibbindahaṃ rūpeti evaṃ rūpūpajivinī hutvā ṭhitā. Atha pacchā sāsanaṃ nissāya rūpe ahaṃ nibbindiṃ “itipi rūpaṃ aniccaṃ, itipidaṃ rūpaṃ dukkhaṃ, asubha”nti passantī tattha ukkaṇṭhiṃ. Nibbindaṅca virajjahanti nibbindantī cāhaṃ tato paraṃ virāgaṃ āpajjiṃ. Nibbindaggahaṇena cettha taruṇavipassanaṃ dasseti, virāgaggahaṇena balavavipassanaṃ. “Nibbindanto virajjati virāgā vimuccatī”ti hi vuttaṃ. Mā puna jātisaṃsāraṃ, sandhāveyyaṃ punappunanti iminā nibbindanavirajjanākāre nidasseti. Tisso vijjātiadinā tesam matthakappattiṃ, taṃ vuttanayameva.

Aḍḍhakāsītherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

5. Cittātherīgāthāvaṇṇanā

27-28. Kiñcāpi khomhi kisikātiādikā cittāya theriyā gāthā. Ayampi purimabuddhesu katādhikārā tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayaṃ kusalaṃ upacinantī ito catunnavutikappe candabhāgāya nadiyā tīre kinnarayonyam nibbatti. Sā ekadivasam ekaṃ paccekabuddhaṃ rukkhamaṇe nisinnaṃ disvā pasannamānasā naḷapupphehi pūjaṃ katvā vanditvā añjaliṃ paggahevā padakkhiṇaṃ katvā pakkāmi. Sā tena puññakammena devamanussesu saṃsarantī imasmim buddhuppāde rājagahe gahapatimahāsālakule nibbattitvā viññutaṃ patvā satthu rājagahappavesane paṭiladdhasaddhā pacchā mahāpajāpatigotamiyā santike pabbajitvā mahallikākāle gijjhakūṭapabbataṃ abhiruhitvā samaṇadhammaṃ karontī vipassanaṃ vaḍḍhetvā saha paṭisambhidāhi arahattaṃ pāpuṇi. Tena vuttaṃ apadāne -

“Candabhāgānadītīre, ahosiṃ kinnarī tadā;
Addasaṃ virajaṃ buddhaṃ, sayambhuṃ aparājitam.

“Pasannacittā sumanā, vedajātā katañjalī;
Naḷamālaṃ gahetvāna, sayambhuṃ abhipūjayiṃ.

“Tena kammena sukatena, cetanāpaṇidhīhi ca;
Jahitvā kinnarīdehaṃ, agacchiṃ tidaṣaṃ gatiṃ.

“Chattiṃsadevarājūnaṃ, mahesittamakārayiṃ;
Dasannaṃ cakkavattīnaṃ, mahesittamakārayiṃ;
Saṃvejetvāna me cittaṃ, pabbajiṃ anagāriyaṃ.

“Kilesā jhāpitā mayhaṃ, bhavā sabbe samūhatā;
Sabbāsavaparikkhīṇā, natthi dāni punabbhavo.

“Catunnavutito kappe, yaṃ pupphamabhipūjayiṃ;
Duggatiṃ nābhijānāmi, pupphapūjāyidaṃ phalaṃ.

“Kilesā jhāpitā mayhaṃ...pe... kataṃ buddhassa sāsana”nti.

Sā pana arahattaṃ patvā attano paṭipattiṃ paccavekkhitvā -

27. “Kiñcāpi khomhi kisikā, gilānā bālhadubbalā;
Daṇḍamolubbha gacchāmi, pabbataṃ abhirūhiya.

28. “Saṅghāṭiṃ nikkhipitvāna, pattakañca nikujjiya;
Sele khambhesimattānaṃ, tamokhandhaṃ padāliya”ti. -

Imā dve gāthā abhāsi.

Tattha kiñcāpi khomhi kisikāti yadipi ahaṃ jarājiṇṇā appamaṃsalohitabhāvena
kisasarīrā amhi. Gilānā bālhadubbalāti dhātvādivikārena gilānā, teneva gelañña
ativiya dubbalā. Daṇḍamolubbha gacchāmiṃti yattha katthaci gacchantī
kattarayaṭṭhiṃ ālambitvāva gacchāmi. Pabbataṃ abhirūhiyāti evaṃ bhūtāpi
vivekakāmatāya gijjhakūṭapabbataṃ abhiruhitvā.

Saṅghāṭiṃ nikkhipitvānāti santaruttarā eva hutvā yathāsaṃhataṃ aṃse ṭhapitaṃ
saṅghāṭiṃ hatthapāse ṭhapetvā. Pattakañca nikujjiyāti mayhaṃ
valañjanamattikāpattaṃ adhomukhaṃ katvā ekamante ṭhapetvā. Sele
khambhesimattānaṃ, tamokhandhaṃ padāliyāti pabbate nisinnā iminā dīghena
addhunā apadālitapubbaṃ mohakkhandhaṃ padāletvā, teneva ca
mohakkhandhapadālanena attānaṃ attabhāvaṃ khambhesiṃ, mama santānaṃ
āyatiṃ anuppattidhammatāpādanena vikkhambhesinti attho.

Cittātherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

6. Mettikātherīgāthāvaṇṇanā

29-30. Kiñcāpi khomhi dukkhitātiādikā mettikāya theriyā gāthā. Ayampi
purimabuddhesu katādhikārā tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayaṃ puññaṃ
upacinantī siddhatthassa bhagavato kāle gahapatikule nibbattitvā viññutaṃ patvā

satthu cetiye ratanena paṭimaṇḍitāya mekhalāya pūjaṃ akāsi. Sā tena puñṇakammena devamanussesu saṃsarantī imasmiṃ buddhuppāde rājagahe brāhmaṇamahāsālakule nibbatti. Sesam anantare vuttasadisam. Ayaṃ pana paṭibhāgakūṭam abhiruhitvā samaṇadhammaṃ karontī vipassanaṃ vaḍḍhetvā saha paṭisambhidāhi arahattaṃ pāpuṇi. Tena vuttaṃ apadāne -

“Siddhatthassa bhagavato, thūpakārāpikā ahuṃ;
Mekhalikā mayā dinnā, navakammāya satthuno.

“Niṭṭhite ca mahāthūpe, mekhalaṃ punadāsahaṃ;
Lokaṇāthassa munino, pasannā sehi pāṇibhi.

“Catunnavutito kappe, yaṃ mekhalamadaṃ tadā;
Duggatiṃ nābhijānāmi, thūpakārassidaṃ phalaṃ.

“Kilesā jhāpitā mayhaṃ...pe... kataṃ buddhassa sāsana”nti.

Arahattaṃ pana patvā attano paṭipattiṃ paccavekkhitvā udānavasena -

29. “Kiñcāpi khomhi dukkhitā, dubbalā gatayobbanā;
Daṇḍamolubbha gacchāmi, pabbataṃ abhirūhiya.

30. “Nikkhipitvāna saṅghāṭiṃ, pattakañca nikujjiya;
Nisinnā camhi selamhi, atha cittaṃ vimucci me;
Tisso vijjā anuppattā, kataṃ buddhassa sāsana”nti. -

Imā dve gāthā abhāsi.

Tattha dukkhitāti rogābhibhavena dukkhitā sañjātadukkhā dukkhappattā. Dubbalāti tāya ceva dukkhappattiyā, jarājiṇṇatāya ca balavirahitā. Tenāha “gatayobbanā”ti, addhagatāti attho.

Atha cittaṃ vimucci meti selamhi pāsāṇe nisinnā camhi, atha tadanantaram vīriyasamatāya sammadeva yojitattā maggapaṭipāṭiyā sabbehipi āsavehi mama cittaṃ vimucci. Sesam vuttanayameva.

Mettikātherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

7. Mittātherīgāthāvaṇṇanā

31-32. Cātuddasiṃ pañcadasintiādikā aparāya mittāya theriyā gāthā. Ayampi purimabuddhesu katādhikārā tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayaṃ kusalaṃ upacinantī vipassissa bhagavato kāle khattiyakule nibbattitvā viññutaṃ patvā bandhumassa rañño antepurikā hutvā vipassissa bhagavato sāvikaṃ ekaṃ khīṇāsavattheriṃ disvā pasannamānasā hutvā tassā hatthato pattaṃ gahetvā paṇītassa khādanīyabhojanīyassa pūretvā mahagghena sāṭakayugena saddhiṃ adāsi. Sā tena puñṇakammena devamanussesu saṃsarantī imasmiṃ buddhuppāde kapilavatthusmiṃ sakyarājakule nibbattitvā viññutaṃ patvā satthu santike dhammaṃ sutvā paṭiladdhasaddhā upāsikā ahosi. Sā aparabhāge mahāpajāpatigotamiyā santike pabbajitvā katapubbakiccā vipassanāya kammaṃ karontī na cirasseva saha paṭisambhidāhi arahattaṃ pāpuṇi. Tena vuttaṃ apadāne -

“Nagare bandhumatiyā, bandhumā nāma khattiyo;

Tassa rañño ahuṃ bhariyā, ekajjhaṃ cārayāmaṃ.

“Rahogatā nisīditvā, evaṃ cintesaṃ tadā;
Ādāya gamanīyañhi, kusalaṃ natthi me kataṃ.

“Mahābhitāpaṃ kaṭukaṃ, ghorarūpaṃ sudāruṇaṃ;
Nirayaṃ nūna gacchāmi, ettha me natthi saṃsayo.

“Rājānaṃ upasaṅkamma, idaṃ vacanamabravim;
Ekaṃ me samaṇaṃ dehi, bhojayissāmi khattiya.

“Adāsi me mahārājā, samaṇaṃ bhāvitindriyaṃ;
Tassa pattaṃ gahetvāna, paramannena pūrayim.

“Pūrayitvā paramannaṃ, gandhālepaṃ akāsahaṃ;
Jālena pidahitvāna, vatthayugena chādayim.

“Ārammaṇaṃ mamaṃ etaṃ, sarāmi yāvajīvitam;
Tattha cittaṃ pasādetvā, tāvaṃsaṃsamagacchahaṃ.

“Tiṃsānaṃ devarājūnaṃ, mahesittamakārayim;
Manasā patthitaṃ mayhaṃ, nibbattati yathicchitaṃ.

“Vīsānaṃ cakkavattīnaṃ, mahesittamakārayim;
Ocittatvāna hutvāna, saṃsarāmi bhavesvahaṃ.

“Sabbabandhanamuttāhaṃ, apetaṃ me upādikaṃ;
Sabbāsavaparikkhāṇa, natthi dāni punabbhavo.

“Ekanavutito kappe, yaṃ dānamadadiṃ tadā;
Duggatiṃ nābhijānāmi, piṇḍapātassidaṃ phalaṃ.

“Kilesā jhāpitā mayhaṃ...pe... kataṃ buddhassa sāsana”nti.

Arahattaṃ pana patvā attano paṭipattiṃ paccavekkhitvā pītisomanassajātā
udānavasena -

31. “Cātuddasiṃ pañcadasiṃ, yā ca pakkhassa aṭṭhamī;
Pāṭihāriyapakkhaṇca, aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.

32. “Uposathaṃ upāgacchiṃ, devakāyābhinandinī;
Sājja ekena bhattena, muṇḍā saṅghāṭipārutā;
Devakāyaṃ na patthehaṃ, vineyya hadaye dara”nti. -imā dve gāthā abhāsi;

Tattha cātuddasiṃ pañcadasinti catuddasannaṃ pūraṇī cātuddasī, pañcadasannaṃ
pūraṇī pañcadasī, taṃ cātuddasiṃ pañcadasīṇca, pakkhassāti sambandho.
Accantasamyoge cetaṃ upayogavacanaṃ. Yā ca pakkhassa aṭṭhamī, tañcāti yojanā.
Pāṭihāriyapakkhaṇcāti pariharaṇakapakkhaṇca cātuddasīpañcadasīaṭṭhamīnaṃ
yathākkamaṃ ādito antato vā pavesaniggamavasena uposathasīlassa
pariharitabbapakkhaṇca terasīpaṭipadasattamīnavamīsu cāti attho.

Aṭṭhaṅgasusamāgatanti pāṇātipātā veramaṇiādīhi aṭṭhahi aṅgehi suṭṭhu samannāgataṃ. Uposathaṃ upāgacchinti upavāsaṃ upagamim, upavasinti attho. Yaṃ sandhāya vuttaṃ -

“Pāṇaṃ na hane na cādinnaṃ mādiye, musā na bhāse na ca majjapo siyā;
Abrahmacariyā virameyya methunā, rattiṃ na bhuñjeyya vikālabhojanaṃ.

“Mālaṃ na dhāre na ca gandhamācare, mañce chamāyaṃ va sayetha
santhate;
Etañhi aṭṭhaṅgikamāhuposathaṃ, buddhena dukkhantaḡunā pakāṣita”nti.

Devakāyābhinandinīti tatrūpapattiākaṅkhāvasena cātumahārājikādiṃ devakāyaṃ abhipatthentī uposathaṃ upāgacchinti yojanā. Sājja ekena bhatthenāti sā ahaṃ ajja imasmiṃyeva divase ekena bhattachoḡanaḡkhaṇena. Muṇḡā saṅghāṭipārutāti muṇḡitakesā saṅghāṭipārutasarīrā ca hutvā pabbajitāti attho. Devakāyaṃ na patthehanti aggamaḡgassa adhigatattā kañci devanikāyaṃ ahaṃ na patthaye. Tenevāha - “vineyya hadaye dara”nti, cittagataṃ kilesadarathaṃ samucchedavasena vinetvāti attho. Idameva cassā aññābyākaraṇaṃ ahosi.

Mittātherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

8. Abhayamātutherīgāthāvaṇṇanā

33-34. Uddhaṃ pādatalātiādikā abhayamātāya theriyā gāthā. Ayampi purimabuddhesu katādhikārā tattha tattha bhava puññāni upacinantī tissassa bhagavato kāle kulagehe nibbattitvā viññutaṃ patvā ekadivasaṃ satthāraṃ piṇḡāya carantaṃ disvā pasannaṃ mānasā pattaṃ gahetvā kaṭacchumattaṃ bhikkhaṃ adāsi. Sā tena puññakammena devamanussesu saṃsarantī imasmiṃ buddhuppāde tādisena kammanissandena ujjeniyaṃ padumavatī nāma nagarasobhiṇī ahosi. Rājā bimbisāro tassā rūpasampattiādiḡe guṇe sutvā purohitassa ācikkhi - “ujjeniyaṃ kira padumavatī nāma gaṇikā ahosi, tamahaṃ datṭhukāmomhī”ti. Purohito “sādhū, devā”ti mantabalena kumbhīraṃ nāma yakkaṃ āvahetvā yakkhānubhāvena rājānaṃ tāvadeva ujjēnīnagaraṃ nesi. Rājā tāya saddhiṃ ekarattiṃ saṃvāsaṃ kappesi. Sā tena gabbhaṃ gaṇhi. Rañño ca ārocesi - “mama kucchiyaṃ gabbho patiṭṭhahī”ti. Taṃ sutvā rājā naṃ “sace putto bhaveyya, vaḡḡhetvā mamaṃ dassehī”ti vatvā nāmamuddikaṃ datvā agamāsi. Sā dasamāsaccayena puttaṃ vijāyitvā nāmaggaṇadivase abhayoti nāmaṃ akāsi. Puttañca sattavassikakāle “tava pitā bimbisāramahārājā”ti rañño santikaṃ paḡiṇi. Rājā taṃ puttaṃ passitvā puttasiṇhaṃ paṭilabhitvā kumārakaparihārena vaḡḡhesi. Tassa saddhāpaṭilābho pabbajjā visesādhigamo ca heṭṭhā āgatoyeva. Tassa mātā aparabhāḡe puttassa abhayattherassa santike dhammaṃ sutvā paṭiladdhasaddhā bhikkhunīsu pabbajitvā vipassanāya kammaṃ karontī nacirasseva saha paṭisambhidāhi arahattaṃ pāpuṇi. Tena vuttaṃ apadāne -

“Piṇḡacāraṃ carantassa, tissanāmassa satthuno;
Kaṭacchubhikkhaṃ paggayha, buddhasetṭhassadāsahaṃ.

“Paṭiggahetvā sambuddho, tisso lokaggaṇāyako;
Vīthiyā saṇṭhito satthā, akā me anumodanaṃ.

“Kaṭacchubhikkhaṃ datvāna, tāvatiṃsaṃ gamissasi;

Chattiṃsadevarājūnaṃ, mahesittaṃ karissasi.

“Paññāsaṃ cakkavattīnaṃ, mahesittaṃ karissasi;
Manasā patthitaṃ sabbaṃ, paṭilacchasi sabbadā.

“Sampattiṃ anubhotvāna, pabbajissasi kiñcanā;
Sabbāsava pariññāya, nibbāyissasināsavā.

“Idaṃ vatvāna sambuddho, tisso lokagganāyako;
Nabhaṃ abbhuggamī vīro, haṃsarājāva ambare.

“Sudinnaṃ me dānavaraṃ, suyittā yāgasampadā;
Kaṭacchubhikkhaṃ datvāna, pattāhaṃ acalaṃ padaṃ.

“Dvenavute ito kappe, yaṃ dānamadadiṃ tadā;
Duggatiṃ nābhijānāmi, bhikkhādānassidaṃ phalaṃ.

“Kilesā jhāpitā mayhaṃ...pe... kataṃ buddhassa sāsana”nti.

Arahattaṃ pana patvā attano puttena abhayattherena dhammaṃ kathentena
ovādavasena yā gāthā bhāsītā, udānavasena sayampi tā eva paccudāharantī -

33. “Uddhaṃ pādatalā amma, adho ve kesamatthakā;
Paccavekkhassumaṃ kāyaṃ, asuciṃ pūtigandhikaṃ.

34. “Evaṃ viharamānāya, sabbo rāgo samūhato;
Pariḷāho samucchinno, sītibhūtāmi nibbutā”ti. - āha;

Tattha paṭhamagāthāya tāva ayaṃ saṅkhepattho - amma padumavati, pādatalato
uddhaṃ kesamatthakato adho nānappakāraasucipūritāya asuciṃ sabbakālaṃ
pūtigandhavāyanato pūtigandhikaṃ, imaṃ kucchitānaṃ āyatanatāya kāyaṃ sarīraṃ
ñānacakkhunā paccavekkhassūti. Ayañhi tassā puttena ovādadānavasena bhāsītā
gāthā.

Sā taṃ sutvā arahattaṃ patvā udānentī ācariyapūjāvasena tameva gāthaṃ
paṭhamaṃ vatvā attano paṭipattiṃ kathentī “evaṃ viharamānāyā”ti dutiyaṃ
gāthamāha.

Tattha evaṃ viharamānāyāti evaṃ mama puttena abhayattherena “uddhaṃ
pādatalā”tiādinā dinne ovāde ṭhatvā sabbakāyaṃ asubhato disvā ekaggacittā tattha
bhūtopādāyabhede rūpadhamme tappaṭibaddhe vedanādike arūpadhamme
pariggahetvā tattha tilakkhaṇaṃ āropetvā aniccānupassanādivasena viharamānāya.
Sabbo rāgo samūhatoti vuṭṭhānagāminivipassanāya maggena ghaṭitāya
maggapaṭipāṭiyā aggamaggena sabbo rāgo mayā samūhato samugghāṭito. Pariḷāho
samucchinnoti tato eva sabbo kilesapariḷāho sammadeva ucchinno, tassa ca
samucchinnattā eva sītibhūtā saupādisesāya nibbānadhātuyā nibbutā amhīti.

Abhayamātutherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

9. Abhayātherīgāthāvaṇṇanā

35-36. Abhaye bhiduro kāyotiādikā abhayattheriyā gāthā. Ayampi purimabuddhesu katādhikārā tattha tattha bhave vivaṭṭūpanissayaṃ puññaṃ upacinantī sikhissa bhagavato kāle khattiyamahāsālakule nibbattitvā viññutaṃ patvā aruṇarañño aggamaheṣī ahosi. Rājā tassā ekadivasam gandhasampannāni satta uppalāni adāsi. Sā tāni gahetvā “kiṃ me imehi piḷandhantehi. Yaṃnūnāhaṃ imehi bhagavantaṃ pūjessāmī”ti cintetvā nisīdi. Bhagavā ca bhikkhācāraṇelāyaṃ rājanivesanaṃ pāvīsi. Sā bhagavantaṃ disvā pasannamānasā paccuggantvā tehi pupphehi pūjetvā pañcapatitṭhitena vandi. Sā tena puññakammena devamanussesu saṃsarantī imasmiṃ buddhuppāde ujjeniyaṃ kulagehe nibbattitvā viññutaṃ patvā abhayamātusahāyikā hutvā tāya pabbajitāya tassā sinehena sayampi pabbajitvā tāya saddhiṃ rājagahe vasamānā ekadivasam asubhadassanatthaṃ sītavanaṃ agamāsi. Satthā gandhakuṭiyaṃ nisinnova tassā anubhūtapubbaṃ ārammaṇaṃ purato katvā tassā uddhumātakādibhāvaṃ pakāsesi. Taṃ disvā saṃvegamānasā aṭṭhāsi. Satthā obhāsaṃ pharitvā purato nisinnaṃ viya attānaṃ dassetvā -

35. “Abhaye bhiduro kāyo, yattha sattā puthujjanā;
Nikkhipissāmimaṃ dehaṃ, sampajānā satīmatī.
36. “Bahūhi dukkhadhammehi, appamādaratāya me;
Taṇhakkhaya anuppatto, kataṃ buddhassa sāsana”nti. -

Imā gāthā abhāsi. Sā gāthāpariyosāne arahattaṃ pāpuṇi. Tena vuttaṃ apadāne -

“Nagare aruṇavatiyā, aruṇo nāma khattiyo;
Tassa rañño ahuṃ bhariyā, vāritaṃ vārayāmahaṃ.

“Sattamālaṃ gahetvāna, uppalā devagandhikā;
Nisajja pāsādavare, evaṃ cintesi tāvade.

“Kiṃ me imāhi mālāhi, sirasāropitāhi me;
Vamaṃ me buddhaseṭṭhassa, ñāṇamhi abhiropitaṃ.

“Sambuddhaṃ paṭimānentī, dvārāsanne nisīdahaṃ;
Yadā ehi sambuddho, pūjayissaṃ mahāmuniṃ.

“Kakudho vilasantova, migarājāva kesarī;
Bhikkhusaṅghena sahito, āgacchi vīthiyā jino.

“Buddhassa raṃsiṃ disvāna, haṭṭhā saṃviggaṃmānasā;
Dvāraṃ avāpavitvāna, buddhaseṭṭhamapūjayiṃ.

“Satta uppalapupphāni, parikiṇṇāni ambare;
Chadiṃ karonto buddhassa, matthake dhārayanti te.

“Udaggacittā sumanā, vedajātā katañjalī;
Tattha cittaṃ pasādetvā, tāvatimsamagacchahaṃ.

“Mahānelassa chādanaṃ, dhārenti mama muddhani;
Dibbagandhaṃ pavāyāmi, sattuppalassidaṃ phalaṃ.

“Kadāci nīyamānāya, ñātisaṅghena me tadā;

Yāvatā parisā mayhaṃ, mahānelaṃ dharīyati.

“Sattati devarājūnaṃ, mahesittamakārayiṃ;
Sabbattha issarā hutvā, saṃsarāmi bhavābhava.

“Tesaṭṭhi cakkavattīnaṃ, mahesittamakārayiṃ;
Sabbe mamanuvattanti, ādeyyavacanā ahuṃ.

“Uppalasseva me vaṇṇo, gandho ceva pavāyati;
Dubbaṇṇiyaṃ na jānāmi, buddhapūjāyidaṃ phalaṃ.

“Iddhipādesu kusalā, bojjhaṅgabhāvanāratā;
Abhiññāpāramippattā, buddhapūjāyidaṃ phalaṃ.

“Satipaṭṭhānakusalā, samādhijhānagocarā;
Sammappadhānamanuyuttā, buddhapūjāyidaṃ phalaṃ.

“Vīriyaṃ me dhuradhorayaṃ, yogakkhemādhivāhanaṃ;
Sabbāsavaparikkhīṇā, natthi dāni punabbhavo.

“Ekaṃse ito kappe, yaṃ pupphamabhipūjayiṃ;
Duggatiṃ nābhijānāmi, buddhapūjāyidaṃ phalaṃ.

“Kilesā jhāpitā mayhaṃ...pe... kataṃ buddhassa sāsana”nti.

Arahattaṃ pana patvā udānenti tā eva gāthā parivattitvā abhāsi.

Tattha abhayeti attānameva ālapati. Bhiduroti bhijjanasabhāvo, aniccoti attho. Yattha sattā puthujjanāti yasmiṃ khaṇena bhijjanasīle asuciduggandhajegucchaṭṭikkūlasabhāve kāye ime andhaputhujjanā sattā laggā laggitā. Nikkhipissāmimaṃ dehanti ahaṃ pana imaṃ dehaṃ pūtikāyaṃ puna anādānena nirapekkhā khipissāmi chaḍḍessāmi. Tattha kāraṇamāha “sampajānā satīmatī”ti.

Bahūhi dukkhadhammehīti jātijarādīhi anekehi dukkhadhammehi phuṭṭhāyāti adhippāyo. Appamādaratāyāti tāya eva dukkhotiṇṇatāya paṭiladdhasaṃvegattā satiavippavāsasaṅkhāte appamāde ratāya. Sesāṃ vuttanayameva. Ettha ca satthārā desitaniyāmena -

“Nikkhipāhi imaṃ dehaṃ, appamādaratāya te;
Taṇhakkhayaṃ pāpuṇāhi, karohi buddhasāsana”nti. -

Pāṭho, theriyā vuttaniyāmeneva pana saṃgītiṃ āropitattā. Appamādaratāya teti appamādaratāya tayā bhavitabbanti attho.

Abhayātherīgāthāvaṇṇanā nīṭṭhitā.

10. Sāmātherīgāthāvaṇṇanā

37-38. Catukkhattuṃ pañcakkhattuntiādikā sāmāya theriyā gāthā. Ayampi purimabuddhesu katādhikārā tattha tattha bhava vivaṭṭūpanissayaṃ kusalaṃ upacinitvā sugatīsuyeva saṃsaranti imasmiṃ buddhuppāde kosambiyaṃ

gahapatimahāsālakule nibbattitvā sāmātissā nāmaṃ ahosi. Sā viññutaṃ pattā sāmāvatīyā upāsikāya piyasahāyikā hutvā tāya kālaṅkatāya sañjātasamvegā pabbaji. Pabbajitvā ca sāmāvatikaṃ ārabha uppannasokaṃ vinodetum asakkonti ariyamaggaṃ gaṇhitum nāsakkhi. Aparabhāge āsanāsālāya nisinnassa ānandattherassa ovādaṃ sutvā vipassanaṃ paṭṭhapetvā tato sattame divase saha paṭisambhidāhi arahattaṃ pāpuṇi.

Arahattaṃ pana patvā attano paṭipattiṃ paccavekkhitvā taṃ pakāsentī -

37. “Catukkhattum pañcakkhattum, vihārā upanikkhamiṃ;
Aladdhā cetaso santiṃ, citte avasavattinī;
Tassā me aṭṭhamī ratti, yato taṇhā samūhatā.
38. “Bahūhi dukkhadhammehi, appamādaratāya me;
Taṇhakkhayo anuppatto, kataṃ buddhassa sāsana”nti. -

Udānavasena imā dve gāthā abhāsi.

Tattha catukkhattum pañcakkhattum, vihārā upanikkhaminti “mama vasanakavihāre vipassanāmanasikārena nisinnā samaṇakiccaṃ matthakaṃ pāpetum asakkonti utusappāyābhāvena nanu kho mayhaṃ vipassanā maggena ghaṭṭetī”ti cintetvā cattāro pañca cāti nava vāre vihārā upassayato bahi nikkhamiṃ. Tenāha “aladdhā cetaso santiṃ, citte avasavattinī”ti. Tattha cetaso santinti ariyamaggasamādhim sandhāyāha. Citte avasavattinīti vīriyasamatāya abhāvena mama bhāvanācette na vasavattinī. Sā kira ativiya paggaḥitavīriyā ahosi. Tassā me aṭṭhamī rattīti yato paṭṭhāya ānandattherassa santike ovādaṃ paṭilabhiṃ, tato paṭṭhāya rattindivamatanditā vipassanāya kammaṃ karontī rattiyaṃ catukkhattum pañcakkhattum vihārato nikkhamitvā manasikāraṃ pavattentī visesaṃ anadhigantvā aṭṭhamiyaṃ rattiyaṃ vīriyasamataṃ labhitvā maggapaṭipāṭiyā kilese khepesinti attho. Tena vuttaṃ - “tassā me aṭṭhamī ratti, yato taṇhā samūhatā”ti. Sesam vuttanayameva.

Sāmātherīgāthāvaṇṇanā niṭṭhitā.

Dukanipātavaṇṇanā niṭṭhitā.

ΠΑΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΑΥΤΗ ΤΗ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Η παρούσα μετάφραση αποτελεί μέρος του PaliVerse Project, της πρώτης πλήρους και ενιαίας αγγλικής μετάφρασης του Κανόνα Πάλι, μαζί με τα Σχόλια (Aṭṭhakathā) και τα Υποσχόλια (Ṭīkā) και συνοδεύεται από διαδραστικά εργαλεία μελέτης. Το PaliVerse είναι ένα έργο σε εξέλιξη. Οι μεταφράσεις που δημιουργούνται με τεχνητή νοημοσύνη βελτιώνονται συνεχώς μέσω αναθεωρήσεων και σχολίων από ειδικούς. Το παρόν κείμενο αποτελεί την πιο πρόσφατη μετάφραση κατά την ημερομηνία λήψης.

Ημερομηνία δημιουργίας PDF: 14 Σεπτεμβρίου 2026

ΠΩΣ ΝΑ ΠΑΡΑΘΕΣΕΤΕ ΤΗΝ ΠΗΓΗ

PaliVerse (2026). Σχόλια. Ο Κανόνας των Ομιλιών - Σχόλια. 5. Η συλλογή των μικρών κειμένων. 09. Σχόλια για τους στίχους των πρεσβυτέρων γυναικών μοναχών. 2. Το βιβλίο των δύο έχει ανακτηθεί από το paliverse.org

© 2026 The PaliVerse Project · Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος
Κέντρο Μελέτης και Πρακτικής Βουδισμού Τεραβάδα
Αστική Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία εγγεγραμμένη στην Ελλάδα
Το παρόν PDF μπορεί να διανέμεται ελεύθερα για σκοπούς μελέτης και πρακτικής.

PaliVerse.org